

פניני הדרך

הארות והערות, שנאמרו בשיעור הדרך היומי, בביה"כ "אליהו הנביא", רוממה, ירושלים

דבר העורך

מחטים

מעשה במלך השולט על מחוזות רבים, שהכריז: מי שיראה לי דבר שלא ראיתי מעודי, יקבל אלף דינרי זהב! לשם כך הוכשר מקום ענק בו ניסו את מזלם, קוסמים ומכשפים, תעלולנים, ואשפי מטבח, כל אחד ניסה להציג את ייחודיותו, אך לשוא, המלך הכיר את הכל, הוא ראה את הסרט איך עושים קוסמיות.

יום אחד הגיע נודד על מקל, בגדיו קרועים ובלויים, וביקש להציג בפני המלך את כישרונותיו שומרי המלך הססו, הרי לא ראוי לכא אל המלך בלבוש שק, אבל המלך נתן אפשרות לכל אחד, הכניסו אותו למקום בו המלך יושב.

הוא ביקש מכולם לפנות את מרכז האולם, העמיד את מקלו קרוב לכסא המלך, תחב מחט בראש המקל, התרחק ואמר למלך: אני הולך להראות לך משהו שלא ראית, אני זורק מחט ממרחק, וקולע אותה בזריקה ומכניסה בחור של המחט שנמצאת בראש המקל, הוא לקח מחטים דקים יותר וזרק, ואכן הוא קלע, תשואות רמות הופנו מכל עבר.

אך הלה הודיע שיש לו עוד תשעים ותשע מחטים לתחוב, כולם היו המומים, מחט ועוד מחט קלע בחור המחט, אף מחט לא פספס, בסוף נשארה לו עוד מחט אחרונה, המלך פנה אליו ואמר: אם תצליח להכניס את המחט האחרונה, תקבל אלפיים דינרי זהב, ידו רעדה מהתרגשות הוא כיון את ידו וזרק את המחט....

כולם הריעו כשהמחט נכנסה, המלך קם והורה לקול תשואות ההמונים, תנו לו אלפיים דינרי זהב ועשרים מלקות! אלפיים דינרי זהב כי הראית לי מה שאף אחד לא הראה לי, ואת המכות תקבל בגלל שאתה מבזבז את הכישרון שלך על כאלה שטויות....

אשריכם לומדי הדרך היומי המנצלים את זמנם לשבת ולעסוק באורייתא תדירא, יקרה היא מפנינים, כל חפציק לא ישוו בה, אז תגיד לי מה יותר מתוק מדף גמרא...

שאלת החודש

אזעקה

א. מעשה במשפחה המתגוררת באשדוד, ובליל שבת לאחר הקידוש נשמעה אזעקה, הם ירדו למקלט, ושוב אזעקה, משפחה אחרת ערכה סעודה והזמינה אותם, האם צריכים לחזור ולקדש?

ב. נסע במונית ונשמעו שתי אזעקות, מי ישלם את ההמתנה?

ג. טעה ואמר "מוריד הטיל" במקום מוריד הטל?

ד. אברך רץ בערב לחנות סמוכה בעת אזעקה, והיתה שם רק נערה, האם עבר על "חוד?"

חוו דעתכם בנידון, בפקס: 02-5817174 / במייל: pninyhadaf@gmail.com

מסכת מגילה

א. דף יז. אב שביקש מבנו הלומד בארץ שישוב לחו"ל.

נתבאר בגמ' ובשו"ע י"ד (רמ) גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם.

השאלה: אב המבקש מבנו הלומד בישיבה בארץ, שישוב לחו"ל עקב המצב הביטחוני, האם ישמע לו? ב. דף יח. בעל קורא במגילה שדילג פסוק והמשיך.

נתבאר בגמ' ובשו"ע (תרצו), דין דילוג פסוק במגילה. השאלה: בעל קורא שדילג פסוק ולא שם לב להערות הציבור, האם השומעים יצאו י"ח?

ג. דף יט. אשכנזי שקרא לספרדי במגילה ללא עמוד.

נתבאר בגמ' ובשו"ע (תרצא,ב) מגילה ללא עמוד פסולה, והרמ"א מכשיר.

השאלה: אשכנזי שקרא לספרדי במגילה ללא מקל האם השומע יצא?

ד. דף כ. עשיית ברית בזמן לימוד כולל. נתבאר בגמ' ובשו"ע י"ד (רסב) זמן עשיית המילה, וזריזין מקדימים.

השאלה: האם ימנע לעשות סעודת ברית בבוקר בזמן הכולל, וידחה אותה לצהריים? ה. דף כא. בעל קורא בכסא גלגלים, לקריה"ת, למגילה, לש"ץ, לנשיאות כפיים.

נתבאר בגמ' ובשו"ע או"ח (קמא) דין עמידה בקריאת

התורה משא"כ במגילה.

השאלה: אדם שימש ש"ץ שנים רבות, וכעת חפץ להמשיך, האם רשאי לקרוא בתורה, למגילה, לש"צ, לישיא כפיו?

ו. דף כב. מנין המורכב משהה מתענים שא' מהם התפלל.

נתבאר בגמ' שצריך ששה מתענים בכדי לקרוא פרשת "ויחל".

השאלה: היו ששה מתענים אלא שא' מהם התפלל, האם מוציאים ס"ת והאם הש"ץ אומר עננו?

ז. דף כג. שיעור דף היומי ביו"ט בבוקר. נתבאר בגמ' וביעב"ץ הטעם שממהירים ביו"ט לחזור מהתפילה, בכדי לעזור לאשה בטיפול הילדים.

השאלה: האם יש להימנע מלקיים שיעור דף היומי המתקיים ביו"ט בבוקר לאחר התפילה?

ח. דף כד. קהילה גדולה שיש להם רק כהן קטן. נתבאר בגמ' ובשו"ע או"ח (קכח) איסור נשיאת כפיים לכהן קטן ללא מבוגר.

השאלה: קהילה שהכהן נפטר והניח ילד בגיל תשע, האם רשאי להיענות לדרישתם שישא כפיו?

ט. דף כה. עשיית סעודת הודאה למפסיד בדין. נתבאר בגמ' ובשו"ע שחייב אדם להודות על הרעה כמו שמודה על הטובה.

השאלה: אדם שהפסיד סכום נכבד בתביעה כבי"ד, האם צריך לעשות סעודת הודאה?

השיעור בדף היומי נמסר ע"י הרב אהרן בן אדיבה שליט"א

בשעה 20:15, לאחר תפילת ערבית, בביה"כ אליהו הנביא, רח' פתח תקוה 1, שכונת רוממה

לעילוי נשמת

האיש הכשר רודף צדקה וחסד

הרה"ג יעקב חי בן בניה זצ"ל

הנוצח על ידי משפחת 'אבא שאול'

אלו שנדבו להחזקת הגליון

ה"ה מאיר כהן, ה"ה אסף מזרחי, ה"ה מוריס כהן ה"ה פרידי ששון. משפחת הדס.

צדקתם עומדת לעד!

להשתתפות בהחזקת הגליון פנה למערכת 050-419-01-85

בביה"כ במנין מצומצם?

י. דף כו. החלפת דירה מושכרת באחרת.

פתגמי מוסר

דשא: אל תסתכל לדשא של השכן שהוא יותר ירוק, כי אתה לא יודע כמה זבל הוא שם שם.

נתבאר בגמ' אין משכירים בתים בירושלים, אלא נותנים אותם לעולי רגלים בחינם.

מה יתאונן גבר חי על חטאיו: אדם נוטה להאשים את כל העולם חוץ ממנו, אילו ידע את חסרונותיו, היה הופך אותם למעלות. וכבר אמר החכם: אם אתה לא יכול לעשות דברים גדולים, תעשה דברים קטנים בצורה גדולה!

השאלה: האם מותר להחליף דירה מושכרת בדירה אחרת אף שיש תנאי בחוזה שלא להשכיר בלי רשות המשכיר?

יא. דף כז. הנהת תפילין בארגז שתחת המושב באופנוע.

שנאת חמס שגאונני: כידוע ביהמ"ק השני נחרב בגלל שנאת חינם, המילה חינם בגי' = 108 חמס בגי' 108.

נתבאר בגמ' ובשו"ע יו"ד (רפב) קדושת הספרים והנהחתם זע"ז.

אמן: כידוע שמכל אמן נוצר מלאך, שהרי אמן גי' מלאך, ור"ת של מבצע צוק איתן= צ"א= 91.

השאלה: האם מותר להניח תפילין בארגז שתחת מושב האופנוע וכשנוסע וישוב עליו?

*** המהירות** טעות, והחריצות הפסד. * העולם מובטח בחיים וכן אדם מובטח במוות. * ביש מזל חסר מזל עד אחרית ימיו.

יב. דף כח. תפילה בשטיבלאך ברוב עם או בביה"כ מצומצם.

מעשה במחבל עם חגורת נפץ שבא לתקוף והרגוהו, הפלסטינים ערכו לו לוייה גדולה, לפתע החגורת נפץ התנפצה, ומה שלא עשה בחייו עשה במוותו, תהלי"ת.

נתבאר בגמ' ובשו"ע או"ח (קנא) קדושת בית הכנסת, ובשו"ת דברי חיים (ב, ח"מ לב) כתב שהיתר אכילה בשטיבלאך הוא משום שאין לו קדושת בית הכנסת.

כיפת ברזל: האיש הממונה להודיע לאיזה כיוון הטיל מנווט, גילה טיל שכיוונו למגדלי עזריאלי בת"א, הוא הורה לשלוח טיל יירוט, אומנם זה לא צלח, ניסו עוד טיל וגם זה לא צלח, ניסו טיל שלישי והחטיא את המטרה, זה ענין של כמה שניות, הוא ביקש להיערך לאירוע רב נפגעים, ולפתע ראה כמין רוח שנשבה והסיטה את הטיל לכיוון הים. למחרת בבוקר האיש החל להניח תפילין, ולשמור על מנהגי האבלות של בין המיציצים.

השאלה: מה עדיף תפילה בשטיבלאך ברוב עם או

מסכת מועד קטן

טו. דף לב. לומד בזמרה ומפריע לריכוז הלומדים.

נתבאר בגמ' גנותו של הלומד ושונה בלא זמרה. **השאלה:** לומד בקול ומזמר ומפריע לריכוז הלומדים, האם יכולים להשתיקו?

טז. דף ב. זרע נענע תחת זמורות גפן שכינו. נתבאר בגמ' ושו"ע יו"ד (רצו) איסור זריעת כלאיים בגפן.

נתבאר בגמ' על ערך התורה "יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה". **השאלה:** אשת אברך המתלוננת שבמקום שבעלה ילמד בכולל הוא מנהל משם גמ"ח גדול האם ישמע לה?

השאלה: עשה מזמורות גפנו סוכה, ובא שכינו זרע תחתם נענע, האם ישלם את הנזק?

כז. דף י: הורדת מחירים משמעותית בט' הימים וחולו של מועד.

נתבאר בגמ' ובשו"ע או"ח (תקלז) היתר קניית סחורה בגדר דבר האבד שאם לא יקנו היום, לאחר מכן יתייקר.

יז. דף ג. חיתוך עלי הגת בשביעת. נתבאר בגמ' איסורי העבודות בשביעית ומהם הזימור.

השאלה: האם מותר למוכר לעשות הנחות משמעותיות בט' הימים וחווה"מ בכדי ליצור את ההגדרה של דבר האבד?

השאלה: המגדל עלי "גת" וצורת חיתוכם באופן משונה בכדי שיגדלו שוב, האם מותר לחותכם כהרגלו?

כח. דף יא. אשה של אבל בעבודה. נתבאר בגמ' מה שהותר לאבל לעבוד בכדי שלא יהיה לו הפסד רב.

יח. דף ד. נטע אילן בזמן תוספת שביעית. נתבאר בגמ' דין תוספת שביעית באילן פירות 44 יום לפני ראש השנה.

השאלה: אדם שאירע לו אבל האם מותר לאשתו לעבוד שהרי הכל הולך אליו.

השאלה: נטע אילן פירות בזמן התוספת, האם צריך לעקרו וכדין נטע אילן בשבת שצריך לעקרו?

כט. דף יב. בישולי נכרים בכדורי פלאפל. נתבאר בגמ' המודד של גדר בישולי גויים זה נאכל חי או לא עולה על שולחן מלכים.

יט. דף ה. רב שחלה ומתנגד לפרסום שמו. נתבאר בגמ' עה"פ "וטמא טמא יקרא" מאן שצריך להודיע צערו לרבים.

השאלה: האם מותר למוכר לעשות הנחות משמעותיות בט' הימים וחווה"מ בכדי ליצור את ההגדרה של דבר האבד?

השאלה: רב שחלה וחושש מעין הרע ומתנגד לפרסום שמו, האם רשאים לפרסם את שמו שיתפללו עליו?

ל. דף יג. רב חדש מטעם השלטון שנידה את הרב המקומי.

נתבאר בגמ' דין המנודה השווה לאבל בכמה דינים. **השאלה:** רב שנתמנה ע"י קשרים פוליטיים, והתושבים לא קבלו את מרותו ונגררו אחרי רב שמוסר להם שיעורים וכיו"ב, הרב שראה כך, נידה את מגיד השיעור האם הנידוי שלו תופס?

כ. דף ו. הזמנת אינסטלטור בפורים מחוץ לעיר. נתבאר בגמ' שבת"ו באדר היו קוראים מגילה, ומתקנים את הרחובות.

כא. דף ח. הוצאת ממון כדי שאביו לא יקבר בכרך. נתבאר בגמ' החילוק בין כרך לקבר וחיפירתו במועד.

השאלה: בן י-ם שזקוק לאינסטלטור בפורים אם יקח בן י-ם יעלה בזול ואם ייבא מהערים הסמוכות יעלה הרבה יותר יקר האם יזמין מהעיר הסמוכה?

כב. דף ט. אברך שאשתו מתלוננת שעוסק בגמ"ח בזמני הכולל.

נתבאר בגמ' ובשו"ע יו"ד (שפ) איסור רחיצה וסיכה לאבל.

השאלה: האם מותר לאבל להשתמש עם דאודורנט בימי אבלו?

חזר השר לממלכה וסיפר את מה שראה, בבוקר באו לכלוב של התוכי וראו שהוא מת, פחדו שסיריח להם את הארמון זרקו אותו, רק נפל על הריצפה התעורר וברח! אם אדם רוצה לינצל מהיצר, צריך לעשות עצמו כאילו הוא מת מחיי העוה"ז, וככך ינצל מתעלוליו.

חזר השר לממלכה וסיפר את מה שראה, בבוקר באו לכלוב של התוכי וראו שהוא מת, פחדו שסיריח להם את הארמון זרקו אותו, רק נפל על הריצפה התעורר וברח! אם אדם רוצה לינצל מהיצר, צריך לעשות עצמו כאילו הוא מת מחיי העוה"ז, וככך ינצל מתעלוליו.

- א. נתנו לה ספרי תהילים לחלקם לזכותם, והיא רוצה להדפיס עליהם את שם אביה שנפטר, האם רשאית?
- ב. נתקע עם מכוניתו באמצע הדרך, עצר אדם והציע את עזרתו, ואכן תיקן את התקלה, ודרש סכום רב עבור התיקון האם צריך לשלם לו?
- ג. שוכר יצא מהדירה לפני הזמן, פרסם והשכירה לאחרים לתקופה ארוכה, וברח עם הכסף, המשכיר גילה זאת, האם צריכים לשלם לו?

ד. קנה בגד 400 ₪ וכשכב להחליפו ירד מחירו ל-30 ₪ ונתנו לו זיכוי ע"ס 30, האם הוא אונאה?

פניני דחיי:

- א. אקרח שמציעים לו להזריק דיו בדמות שערות מתחת לעור, וכך לא יראה קרח, האם הוא עקוקוע?
- ב. אפתה עוגות וגילתה לאחר האפיה שיש נמלים מתות בסוכר שהשתמשה, האם יש מקום להתיר?
- ג. האם מותר לקנות ממתקים לחיילים, מכספי מעשרות?
- ד. מדוע לא נהגו היכר לחורבן הבית בחנויות?
- ה. כהן שהתפלל עם הש"ץ וגילה שדילג ברכה, רמז ולא הבין האם יעלה לדוכן בכהנים?

תשובה דו"ז:

אדם שנסע לחו"ל ומאימת רשות המיסים, הפקיד סכום נכבד בעו"ש של אחיינו, האחייני סגר את הכסף בפק"מ והרויח סכום נכבד, למי הולך הרויח? השיבונו הגה"ג אברהם בן חיים הכל הולך לבעל חשבון העו"ש, עפ"י המבואר בשו"ע חו"מ (רצב,ז) נפקד שהרויח במעות הכל הולך לנפקד, ונח' אם גם כשהשתמש ללא רשות, לסמ"ע (כ) רק אם השתמש ברשות, אומנם נתי"מ (יב) חולק שהוא זוכה אפי' שלא היה רשות, ואין צריך שיגלה דעתו שהפקיד לצורכו אלא בסתמא אמרינן שזה של הנפקד, וביותר שבעל העו"ש מוחזק ויכול לטעון קים לי כהסוברים שהרויח לי.

תשובה דחיי:

אדם שאשתו "צמח" שנים רבות וקיבל היתר ממאה רבנים ונישא שנית ומיד אח"כ הראשונה התעוררה מה יעשה?

השיבנו הגה"ג שלמה שעיו שליט"א עפ"י השו"עאה"ע"ז (א,י) אדם שאשתו נשתתתה וא"א לגרשה וקיבל היתר לישא אחרת, יישליש גט וכשזו תתפרא יגרשנה וה"ה כאן.

נשגר קמיה מרנן ורבנן, ברכת ישר כח, לכל אלו הנושאים ונותנים עמנו, ובראשם:

הגאונים הגדולים: הרב יצחק זילברשטיין, הרב שמואל פנחסי, הרב זלמן נחמיה גולדברג, הרב דוד אסולין, הרב אשר חנניה, הרב אברהם בן חיים, הרב שלמה שעיו, הרב שריאל רוזנברג, הרב ציון בן אדיבה, הרב מנשה שוע, הרב אברהם חיים הרש, הרב משה כהניאן, הרב אליהו בר שלום, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ, הרב יחיאל אליעזר קונשטט, הרב ירון אשכנזי, שליט"א.

בברכת "עוד ינובון בשיבה" להגדיל תורה ולהאדירה

שאלת החודש
מתוך פניני הדף מס' 97

מעשה במשפחה עשירה מחו"ל שהגיעה לישראל, התאכסנו במלון יוקרה, אשר בו בריכה יוקרתית שעלות הכניסה לזרים אליה היא 300 ₪ ליום, אולם לתושבי המלון היא חינם, אל העשיר הגיעו אורחים הגרים בישראל.

א, האם מותר לאורחים להיכנס לבריכה ללא תשלום?

ב, האם מותר להם לטעום מהנשנושים המובאים לאורחי המלון בשעות אחה"צ?

תשובת הרבנים:

אסור לאורחים להיכנס לבריכה, אומנם יכול להחליף זכותו ולתתה לאורחו, ומותר להם לנשנש.

מקורות ונימוקים: חו"מ (רכה) כל תנאי שממון קיים, וכאן יש תנאי שרק אחי המלון רשאים, אומנם אם הוא מותר על זכותו למען אורחו, יש לתלות במח' שהובא באה"ע"ז (כה"ז) ומאידך או"ח (קע"ט) אם האורח יכול לתת את מנתו לאחרים.

ומה שמותר להם לנשנש זה בתנאי שאין מקפידים אם אורחי המלון יקחו לחדרם וכיו"ב וביררנו שכך המנהג בבתי מלון לכבד את האורחים של האורחים.

יישר כח לרבנים הגאונים שליט"א:

הגר"ד אסולין, הגר"א בן חיים, והגר"ש שעיו.

שאלות ותשובות מגיליון מס' 98

ש. נמצא בתוך סעודה שלישית ויצא שבת, אמר ברוך המבדיל. ועישן סיגריה, האם מותר לו להמשיך לאכול? והאם מזכיר "רצה" בברכת המזון?

השיבנו הרה"ג נתנאל שאשה שליט"א עפ"י המ"ב (רסג,ז) אם אמר המבדיל באמצע סעודתו רשאי לעשות מלאכה לכו"ע, כמבואר בס' (רצט) אך באמר המבדיל ורצה לומר רצה יש להסתפק, ובס' וזאת הברכה (ט,ג) בשם מרן הגריש"א שכיון שהוא ספק לא יזכיר וישתדל לצאת מאחר, ואף מרן הגרע"י (חזו"ע שבת ב,עמ' שמט) כ' שאין לומר מטעם דאיכא ס"ס שמא כהטור שאין תחילת הסעודה קובעת ושמה כהסוברים שלא אומר רצה.

ש. אדם שיש לפניו ב' אפשרויות, דרשה של רב בעניני מוסר בבדיחותא, וכולם מאזינים בקשב רב, לעומת הרב המוסר שיעור מעמיק והציבור ברובו נרדם, לאן ילך?

השיבנו הגה"ג אליהו בר שלום שליט"א בודאי השיקול העיקרי היכן תהיה לו יותר תועלת, ומאידך כל ישכח את כבוד ת"ח ואם אצל הת"ח נרדמים ואצל הצעיר מתעוררים בגלל שהוא מבדח יעדיף את הת"ח שאף אם הוא לא שומע אבל נשמתו כן שומעת.

קודמים. וכן שנינו בשו"ע או"ח (תרנח) שע"ת (ד) לגבי אתרוג יפה לו או לאביו, שיקנה לו, כי חיין קודמים גם ברוחניות. ויתירה מכך כתוב בפת"ש הל' ק"ש שאם אדם לא מוריש את כספו לכניו כי רוצה לתת זאת לצדקה לת"ח שילמדו לעילוי נשמתו, ואומר חיין קודמים, אין כאן עבורי אחסנתא ורשאי לעשות כן. אומנם יש מקרים בודדים בהם הורה מרן הגר"ח ק שליט"א שלא יעזוב את עסקיו ומשיך לתמוך בהיכל התורה.

ש. אדם שהגיש סיגריה דלוקה בכדי להניח אפר בראש החתן, ונשרפה הכיפה האם חייב לשלם? השיבנו הרה"ג יעקב ישראל אומן שליט"א שאין לפטורו כדן מזיק בשעת שמחה כמבואר בשו"ע ח"מ (שעח) כיון שאדם מועד לעולם אא"כ אומר החתן אף שזה דלוק תניח תניח ואל תדאג הוי כאומר ע"מ לפטור שפטור.

ש. אברך האם רשאי לעשות הסכם יששכר וזבולון עם כמה גבירים, ללא ידיעתם? השיבנו הרה"ג יוסף חיים מכלוף שליט"א שיש לחלק מה מידת תמיכתו של המחזיק בממון אם נותן לו כל צרכו ודאי שאינו רשאי לעשות עוד הסכם עם אחר ואם נותן לו סכום מועט, ודאי שיכול כיון שאין הקומץ משיבע את הארי.

ש. לקח בצחוק מכיס חולצת חברו 100 ₪, והלה לא הרגיש, לאחר מכן בא הגנב ואמר לנגנב: תקנה לחברה שתיה בסך 50 ₪ מחר בבוקר, לאחר מכן התקשר לעדכן אותו שלא יקנה, הלה לא היה זמין, מי ישא בנזק?

השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א עפ"י השו"ע חו"מ (יד) המוציא הוצאות על פיו חייב לשלם, וכאן שקנה שתיה על דעת שיקבל את הכסף מאחרים ולא העלה בדעתו שזה מכספו שנגנב לו, לכך המזמין ממנו חייב לשלם.

ש. האם מותר לתת לרב המלצרים "טיפ" מכובד, ועי"כ יביא לאורחים מה שלא מביאים לאורחי המלון?

השיבנו הגה"ג דוד אסולין שליט"א עפ"י מה שכיר בבתי מלון, יש מציאות שלרב מלצרים יש יד חופשית, לצ'פר אוחים, אם זה יגרה אותם לבוא פעם נוספת, ולכך יש לחלק בסוג המלון ובטיב האורח אם הוא כזה ששוה להשקיע בו מותר לרב מלצרים לתת לו מה שלא נותן לאחרים.

ש. עשיר התומך בישיבות ויש לו רצון לחסל עסקיו ולשבת ללמוד כל היום, האם רשאי לעשות כן? השיבנו הגה"ג אליהו בר שלום שליט"א אף אם עי"כ יפגעו הנתרמים, בוודאי שיכול לעשות כן, דחיין

ש. אדם המגיע לו ירושה כדין ע"פ דין תורה, האם מותר לו לזייף צוואה להוציא מערכאות כדין תורה?

השיבנו הגה"ג יצחק זילברשטיין שליט"א, אסור לו לעשות כן, עפ"י המבואר בשו"ת הרשב"א (ג,פא) שאסר לטעון שקר בכדי להוציא דין לאמתו אפי' במקום הפסד, וכ"כ בקוב"ש ב"ב (קפז) אם הוציא התובע שטר מזוייף אסור לשכנגדו לזייף שובר.

ש. ילד מצא 100 ₪ בין החולות בשפת הים, הוא נתן זאת לאדם גדול שהיה שם, שיבדוק אם זה אמיתי, הגדול לקח ואמר: זכיתי! האם רשאי?
השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א, יש לחייבו להשיב לקטן מפני דרכי שלום, אם הקטן הגביה על דעת לזכות בו, עפ"י השו"ע חו"מ (ער, א), והגר"ש שעיו שליט"א הוסיף שאם הקטן הגיע לשלב בו צרור וזרקו אגוז ונטלו, זוכה מעיקר הדין, כמבואר בש"ך (רמג,ו).

ש. אדם התקשר לחברו, ובצחוק אמר לו: זכית במפעל הפיס בסכום ענק! הלה האמין, ויצא לסבב קניות ענק, והזמין חברים, מי ישא בהוצאות?

השיבנו הגה"ג שלמה שעיו שליט"א, המתקשר אינו חייב לשלם, כיון שלא היה לו להאמין ולהוציא הוצאות עד שיתברר שאכן זכה, אומנם החברים שאכלו עמו לכאורה יצטרכו לשלם שתי שלישי כדין המבואר בשו"ע חו"מ (שמד,ב) ביתומים ששחטו פרה וכסבורים של אביהם.

ש. אדם החפץ לפתוח גמ"ח, במה יבחר, בגמ"ח חלות או יין לקידוש?

השיבנו הגה"ג אברהם חיים הרש שליט"א, יש לבחור בגמ"ח חלות לשבת, כמבואר במגן אברהם או"ח (רעא,ג) אדם שאין לו אפשרות לקנות יין ליום ולילה יבחר ביין לקידוש היום, וכל זה ביש לו פת, אבל באין לו פת יקנה פת ויקדש עליו שהרי אין קידוש אלא במקום סעודה, ועוד יש חיוב לאכול פת בשבת כמבואר בשו"ע (רעד,ב).

ש. שכר דירה ודורש מזגן, והמשכיר טוען: מט"ו באב תשש כח החמה, תסתדר לבד! האם טענתו טענה?

השיבנו הגה"ג משה כהניאן שליט"א יש לחלק לפי המקום, שיש מקום עם אויר טוב כירושלים, ולעומת זאת בב"ב יש הרבה הבל, ואף במקום שיש אויר אם אין חלונות צריך להתקין לו, ומה ששינוי תשש כחה של חמה היו כלפי התולעים שבעצים, אבל מבחינת החום שמשפיע על בנ"א, שינוי ביומא (כט) שלהי דקייטא קשה מקייטא.

ש. ציפס שטיגנו אותו בשמן שטוג בו שניצל, האם מותר לאוכלו בערב ת"ב?

השיבנו הגה"ג מאיר סנדר שליט"א אסור לאכול אם אין שישים כנגד הבשר שבשמן, כמבואר ברמ"א (תקנא,י) וחזו"ע תעניות (קעב) שנהגו לאסור תבשיל של בשר. (א.ה.) יש לתלות דין זה בדין דומה שהובא בגיליון "פניני הדף" (96) בשם הגר"א חנניה שליט"א (שהשי"ת ישלח לו רפ"ש בתושח"ו)

שהביא דעת היד יהודה (פטה) שהכל תלוי לפי כוונתו, אם כוונתו לטגן בשמן בכדי שלא יזרק, אין הצי"פס נהפך לבשרי, משא"כ אם השאיר את השמן בכדי לטגן בו.

ש. חזר בתשובה בשבת האם צריך בשמים, שהרי לא נכנסה לו הנשמה בערב שבת?

השיבנו הגה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א שצריך להריח בשמים מכמה טעמים, (א) הרמב"ם כ' טעם להרחת בשמים היא מפני שהנשמה דואבת ביציאת השבת, (ב) במחזור ויטרי (שמה) כ' שמריחים מפני אש של גיהנום שבמוצ"ש מתחילה לשרוף ומסרחת, (ג) גם לדעות שמריחים משום נשמה יתירה, יש לצדד שמיד עם חזרתו בתשובה מקבל את הנשמה היתירה וצ"ל בשבת, כמבואר בבא"ח (ש"ב וירא,ו). והרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א הוסיף עפ"י האריז"ל שהנשמה היתרה מתחלקת לכמה ניצוצות, כל חלק נכנס בזמן אחר.

ש. נדר צדקה אם אשתו תצליח להתעבר, והתברר שבשעת הנדר כבר היתה מעוברת, האם צריך לשלם?

השיבנו הגה"ג ירון אשכנזי שליט"א יש לקיים הנדר, עפ"י המבואר בשו"ת מהרש"ם, שנשאל במחוז שבו גזרה המלכות גזירות על היהודים ובאו ובקשו מאדמו"ר חשוב שיתפלל למענם ונתנו לו פדיון כסף, והתברר שהגזירה בוטלה יום אחד לפני שבאו לאדמו"ר, ונשאל האם צריך להשיב את הכסף, והשיב, לא! וראייתו מהגמ' ברכות (סג) המספרת על עובד בית אדום הגיתי שהתברך מחמת הארון הברית ששהה בביתו, ג' חודשים, וילדו כלותיו ששה בכרס אחד, ויש לתמוה והלא העיבור הוא לכה"פ ז' חודשים? אלא שהקב"ה מביא את הישועה עוד לפני שהסיבה לישועה מגיעה.

ש. אב המביא הביתה כוסות חד פעמי ושקיות, מהחברה בו הוא עובד, האם מותר לילדיו להכין כוס שתיה או להניח שקית בכח?

השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א שאסור להם להשתמש עם זה אם יש ודאות שהחברה לא מסכימה, שהרי לא נעשה בזה יאוש ושינוי רשות, ואף אם ההורים מביאים מאכלים ואין לילד מה לאכול נתבאר בב"ק (קיא) שהם פטורים ועדיף שיאכלו דברים מבושלים, שאז זה עבר תהליך של שינוי.

ש. האם מותר לספרדים לאכול מעדן חלב עם ג'לטין דגים?

השיבנו הגה"ג משה פנחס שליט"א, בדין ג'לטין המופק מעצמות של נבילות מעיקר הדין אינו אסור, אולם נחלקו האחרונים בעורות של נבילות, דעת הרב ביבי"א (חיו"ד,יא) שיש להקל במקום הצורך, שאין לזה דין בשר, לעומתו האג"מ (יו"ד,בכז) מחמיר, ולכך בג'לטין המופק מדגים, שנחלקו הרמ"א והב"י (יו"ד, פז) אם מותר לאכול דגים בחלב, החיד"א סובר כדעת הרמ"א ונכח"ח (קטז,י) כ' להחמיר משום שחמירא סכנתא מאיסורא, ולכך יש להקל בדיעבד או במקום הצורך, שאין לזה דין דגים.

ש. לחמניה מרוחה בחמאה ומניחים אותה בטוסט, האם צריך לעשות היכר, כדין עיסה הנילושה בחלב?

השיבנו הגה"ג חיים שירי שליט"א שיש להתיר, שהרי נח' הפוסקים האם מותר לעשות בורקס חלבי ללא שינוי, כמבואר בשד"ח (מע' ב"ח, ח) והלי"ע (ז, עמ' מט) שהבא לאכול דבר ממולא הוא חוקר ובודק לידע מה יש בפנים, אומנם החיד"א בשו"ב (צז,ב) חולק ומחייב לעשות שינוי.

והגר"א בן חיים שליט"א הוסיף עפ"י הפוסקים המתירים חלב בבצק אם לא נאפה עמו, אומנם בדי השולחן (צא, נא) הביא שהאחרונים מחמירים אף ככה"ג, ומ"מ נראה שיש להתיר כיון שרוב הטוסטים הם חלביים ואת זה אנשים יודעים.

ש. אב שהתחייב לתת דירה לבתו ונתן לה מחסן שנהפך לדירה, האם היא מקח טעות?

השיבנו מורינו הגה"ג יצחק זילברשטיין שליט"א יש לחלק, אם ניתן להוציא רישיון לבית, אין זה מחסר מההתחייבות כיון שיכול ליתן לו כדין "בית בביתי אני מוכר לך", אבל אם יש צו הריסה וכי"ב שנינו בערכין (לד) שבית העומד לסתירה אין שם בית עליו, ובזמן האחרון שינו את המדיניות לגבי בית ללא רישיון, ומורים על הריסתו, ואם כן לא מילא את התחייבותו.

מעשה שהיה

עוגיות 'ויזל'

משפחה עם תשעה ילדים, בכל ערב פסח הגב' מוציאה רשימה מדויקת משנה שעברה, רשימה של קניות. בערב פסח האחרון חפשה את הפתק ולא מצאה, היא אמרה לקב"ה למה?

היא הלכה לקניות וקנתה מזכרונה ארבע עגלות עמוסות, בין המוצרים היתה קופסא של עוגיות "ויזל", החברה עשתה הגרלה: מי שקנה אחד ממוצריה שהם משלמים את כל הקניה.

הגב' זכתה, ושילמו לה את כל עלות הקניה, לאחר הקניה מצאה את הפתק בין כלי הפסח, פס אדום הועבר על המילים עוגיות ויזל - הילדים לא אוהבים. נתאר לעצמינו שהיתה מוצאת את הפתק לפני הקניה, עוגיות ויזל היא לא היתה קונה ו...!

הזוכה בהגרלה ע"ס 100 ₪
הרב יוסף אופנהיים

כל הזכויות שמורות

ככל שאלה בהלכה יש לפנות למורה הוראה

תשובות ניתן לשלוח לפקס 5817174 02
ר'ח' פולנסקי 26 עבור פניני הדף ירושלים
pninyhadaf@gmail.com

גליון זה נודב לרפואתו המהירה של הילד
יאיר בן מיכל הי"ו בתושח"ו אמן